

La cosa no dona per a més

No es pot continuar gastant el que no ingressa a costa d'un deute públic creixent

Guillem López Casasnovas

Costa reconèixer els fets, i més encara, en política pública, anticipar-los, des del realisme que allò reactiu a fets consumats acabarà sent pitjor que el que es pugui anticipar de manera preventiva. En aquest punt som quan analitzem situacions que, amb un Estat del benestar universalista i amb expectativa de creixement continuat, no tenen sortida i per a les quals la política, curterminista o d'estruc, s'alinea a conveniència amb els treballadors d'aquest Estat del benestar, atents com tothom al seu propi benestar primer. Tots sabem, no obstant, que aquesta coalició no té futur, i que costarà molt trencar-la des de dins del sector públic. La gestió pública política és avui, per a aquells, un estil de vida. I canviar d'estil de vida per evitar un mal pitjor és sempre més difícil que quan l'imposa l'experiència d'haver patit la síncope, per molt que es veïés venir.

El nostre Estat del benestar està atrapat. L'Estat no pot continuar gastant el que no ingressa, a costa d'un deute públic que en termes capitatius no para de créixer, fins i tot quan traïem pit que la nostra economia ha anat o va millor que la de la resta d'europeus. No s'entreu un augment de recaptació estructural en ingressos fiscals, ni que aquests –ni tan sols els conjunturals– es dediquin avui a sanejar la càrrega del dèficit per a generacions futures. Quan la recaptació augmenta, el forat de les necessitats de despesa s'ho empassa tot. Sous i salaris, i/o beneficis en espècie de l'acompliment per baixa productivitat, són els sospitosos habituals. I aquesta despesa més elevada no va condicionada ni a una millora de la gestió pública ni a un increment real de serveis per a la ciutadania. S'anuncien polítiques per pal·liar la dependència associada a l'envelliment, i augmenta la població pendent de baremació, o d'assignació de prestació, o simplement d'accés efectiu a un servei que no hi ha al territori per falta d'infraestructures. Es preconitza un ingrés mínim vital i no es té capacitat de tramitació; la Seguretat Social anuncia noves ajudes i els seus telèfons no responen i la seva web col·lapsa. És el mateix sector públic que exigeix a tercers, en l'atenció al client, respostes en temps i forma amb amenaça de sancions.

Pot ser que el país no doni per a més: sense increments de finançament permanents –per ampliació de bases, no per més pressió fiscal als que ja paguen–, sense un compromís de millora de gestió de despesa i amb servidors més atents al seu propi interès que al del ciutadà, com és normal en molts àmbits de la vida, molts analistes es pronuncien ja sense embuts en favor de canvis substancials. El més prevalent és el de focalitzar la protecció pública de manera més selectiva en favor

Leonard Beard

dels més necessitats. Certament, si fer-ho ja costa –els nostres gestors estan més còmodes a universalitzar que a prioritzar segons prova de mitjans i de necessitat relativa–, més difícil és dir-ho, reconèixer-ho políticament i fer pedagogia ciutadana. Això s'aplica també a molts analistes del nostre país. I és que la cosa sembla que no dona per a més, i millor, com diem, prevenir que acabar reaccionant de manera desordenada en un *campi qui pugui*, acceptant un nivell d'utilització de beneficis públics esbiaixat per la bretxa tecnològica, per l'edat o per l'amiguisme de qui

té un conegut en la funció pública. En la sanitat, que és on més mal fa aquesta constatació, exigeix prioritzar ja sense subterfugis la despesa segons cost-efectivitat, sostrure-la del corporativisme professional i sindical i entendre que el que el sector públic decideix no oferir no queda prohibit, de manera que qui ho pugui fer, accedirà amb càrrec a la seva butxaca. És per això que potser el més intel·ligent aquí sigui buscar la cobertura de l'efectiu, però de cost no assumible per a alguns, a través del tercer sector, acompanyant l'esforç individual dels beneficiaris, abans que sotmetre'l a copagaments del 100% per haver exclòs certes prestacions.

Sí. Ja s'entén que un Estat del benestar de pobres pot ser un pobre Estat del benestar. Però entenguem que és normal que, en la mesura que els països es desenvolupen, perdi pes en la despesa total el finançament públic impositiu, en favor d'altres modalitats de finançament públic (taxes o copagaments) i de l'entrada de finançament privat en general (preus i primes més o menys regulats). ■

En la mesura que els països es desenvolupen, perd pes en la despesa total el finançament públic impositiu

■ Guillem López Casasnovas és catedràtic d'Economia (UPF). Exconseller del Banc d'Espanya.